

TUATUA 'AKAKITE NO TE AU METUA

Te 'akano'o'ia'anga teta'i tauira ki te kainga no teta'i tuātau poto, te 'akaātea'ia'anga teta'i tauira mei te 'āpi'i no teta'i tuātau poto, me kore ra, e 'akaātea tinamou'ia'anga, e te 'akata'a'ia'anga, mei roto mai i teta'i 'āpi'i kavamani, e teta'i 'āpi'i tei tomo ki roto i te tauturu'anga kavamani

Kua 'akakite atu ta'au 'āpii 'e, kua 'akano'o'ia ta'au tamaiti mei te 'āpi'i ki te kainga, no teta'i tuātau poto. Te 'ōronga atu nei teia pēpa 'akakitekite'anga, i teta'i au tuatua 'akakite kiā koe. Ka 'inangaro katoa pa'a koe, i te 'ākara i te ture, e te au 'akaue'anga, tei ko i te pu'āpi'i ma'ata, no runga i te 'akano'o'ia'anga ki te kainga, te 'akano'o'ia'anga ki te kainga no teta'i tuātau poto, te 'akaātea'ia'anga no teta'i tuātau poto, me kore ra, te 'akaātea tinamou'ia'anga, e te 'akata'a'ia'anga mei te 'āpi'i.

Me 'akaūtunga'ia ta'au tamaiti i te 'āpi'i, ka mamae rāi pa'a koe, me kore ra, ka riri i te 'āpi'i, me kore ra, ka riri i ta'au tamaiti. Ka 'inangaro rāi pa'a koe i te turu i ta'au tamaiti, noātu te 'apa, me kore ra, ka 'inangaro pa'a koe i te 'āpi'i kia 'akaūtunga i ta'au tamaiti.

E mea pu'apinga, te 'akarongo'anga ki te 'akakitekite'anga a nga tua e rua, ma te 'anga'anga ta'okota'i ki roto i te 'āpi'i, e ta'au tamaiti, kia 'oki 'aka'ōu ta'au tamaiti ki te 'āpi'i.

No'o Marū 'ua

Komakoma ki ta'au tamaiti, no runga i tei tupu

Manako meitaki no runga i te 'ākono'anga o ta'au tamaiti, i reira ka 'aere atu ei ka komakoma ki te pu'āpi'i ma'ata

Te 'akano'o'ia'anga ki te kainga no teta'i tuātau poto: Te au ui'anga ui putuputu'ia

Ea'a tikāi te 'akano'o'ia'anga ki te kainga no teta'i tuātau poto?

Ko te 'akaātea'ia'anga teta'i tauira mei te 'āpi'i, e te pu'āpi'i ma'ata, kia 'iki roa te board i te rāvenga tau i roto i teta'i 'uipā'anga, no runga i te 'akano'o'ia'anga ki te kainga no teta'i tuātau poto. I roto i teia 'uipā'anga, ka 'iki pa'a te board i te:

- » kiriti pērā 'ua i te 'akano'o'ia'anga ki te kainga no teta'i tuātau poto, me kore ra
- » kiriti i te 'akano'o'ia'anga ki te kainga no teta'i tuātau poto, i raro ake ra i teta'i au turanga tau, me kore ra
- » 'akaroa atu i te 'akano'o'ia'anga ki te kainga, no teta'i tuātau poto i raro ake ra i teta'i au turanga tau, me kore ra
- » 'akaātea, me kore ra, i te 'akata'a i te tauira.

Ka tau rāi kia 'akano'o'ia teta'i tauira ki te kainga no teta'i tuātau poto, no te 'a'ati'anga i teta'i ture a te 'āpi'i?

Kare o te pu'āpi'i ma'ata tika'anga, i te 'akano'o i teta'i tauira ki te kainga no teta'i tuātau poto, no te mea kua 'āti' 'aia i teta'i ture a te 'āpi'i, me kore ra, e 'ākono'anga kino tāna i rave. Ka tāmanako meitaki te pu'āpi'i ma'ata i te turanga o te manamanatā tātakita'i, e kia tau ki tāna 'ākara'anga, kia 'akano'o'ia te tauira ki te kainga no teta'i tuātau poto.

Kia tau te 'anga'anga a te pu'āpi'i ma'ata.

Ko'ai te ka 'akatika'ia i te 'akano'o i teta'i tauira ki te kainga, no teta'i tuātau poto?

Ko te pu'āpi'i ma'ata anake o te 'āpi'i, me kore ra, te tangata tei 'akamana'ia e te board, kia rave i te 'anga'anga a te pu'āpi'i ma'ata, te ka 'akatika'ia i te 'akano'o i teta'i tauira ki te kainga no teta'i tuātau poto (**Section 80(1) o te Education and Training Act 2020**).

Ea'a 'ua ai te au tumu, e 'ākano'o'ia ei teta'i tauira ki te kainga, no teta'i tuātau poto?

Kia tau ki ta te pu'āpi'i ma'ata 'ākara'anga:

- » ka mamae teta'i no runga i te 'ākono'anga taukore rava atu a te tauira (serious misbehaviour), me kore ra, e 'ākara'anga kino na teta'i atu au tauira i roto i te 'āpi'i (**Section 80(1)(a) o te Education and Training Act 2020**), me kore ra,
- » ka mamae teta'i no runga i te 'akarongo-kore ua atu rāi a te tauira, me kore ra, e 'ākara'anga kino na teta'i atu au tauira i roto i te 'āpi'i (**Section 80(1) (a) o te Education and Training Act 2020**), me kore ra,
- » te tāmanako'ia ra e, ka mamae kino te tauira, me kore ra, teta'i atu au tauira, no runga i te turanga o te 'ākono'anga a te tauira, me kore e 'akano'o'ia ki te kainga, no teta'i tuātau poto (**Section 80 (1)(b) o te Education and Training Act 2020**).

Ka tau rāi me 'akano'o'ia teta'i tauira ki te kainga no teta'i tuātau poto, no runga i teta'i 'manamanatā', e kua 'akaūtunga kē 'ia teta'i atu tauira, no taua 'manamanatā' rāi?

Me 'iki ana teta'i pu'āpi'i ma'ata, i te 'akano'o i teta'i tauira ki te kainga no teta'i tuātau poto, ka tāmanako te pu'āpi'i ma'ata no runga i te 'akairo, e te au turanga pouroa. I te 'ākara'anga e, kua rave nga tauira e rua, i te 'anga'anga 'āiteite ua i roto i teta'i manamanatā, māri ra, i te tāmanako'anga a te pu'āpi'i ma'ata i te au mea ravarāe, e tau ake pa'a i te 'akaūtunga tūkē, i nga tauira.

Me kua 'akano'o'ia tāku tamaiti ki te kainga, no teta'i tuātau poto, ka 'akape'ea i reira?

Kia 'uipā'anga te board (me kore ra, teta'i kumiti o te board), i te 'iki no runga i te ka rave'ia, i roto i teta'i 'itu rā 'āpi'i. Kae ta'au tamaiti e 'akatika'ia kia 'aere 'aka'ou ki te 'āpi'i, kia 'iki roa te board no runga i te ka rave'ia. Ka 'inangaro'ia pa'a ta'au tamaiti, kia 'aere ki te 'āpi'i no te guidance, e te counselling, i te tuātau 'akano'o'ia'anga ki te kainga no teta'i tuātau poto (**Section 80(3) o te Education and Training Act 2020**). Ka rauka pa'a i ta'au tamaiti, i te 'aere ki te 'āpi'i i te tuātau 'akano'o'ia'anga ki te kainga no teta'i tuātau poto, no teta'i 'anga'anga tei 'akakoro'ia, me kore ra, ki roto i te au 'āpi'ip'i'anga, me pati atu koe ki te pu'āpi'i ma'ata, e te tāmanako ra te pu'āpi'i ma'ata e, e pati'anga tau ta'au (**Section 80(3) o te Education and Training Act 2020**). Ka 'akatika'ia koe i te pati atu no runga i teta'i 'akapapa'anga, kia rauka i ta'au tamaiti teta'i 'apinga te 'inangaro'ia no teta'i 'āpi'ip'i'anga, me kore ra, no te rave'anga i teta'i tārērē.

Ka rauka iā koe i te pati atu ki te 'āpi'i, me kore ra, ki te Māraurau o te Pae 'Āpi'i, no teta'i kapi o te au 'akau'e'anga a te Turanga 'Āpi'i (te 'Akano'o'ia'anga ki te Kainga, te 'Akano'o'ia'anga ki te Kainga no teta'i tuātau poto, te 'akātea tinamou'ia'anga, e te 'ākata'a'ia'anga mei te 'āpi'i) 1999. Tei runga te au 'akau'e'anga i te kupenga uira a te Māraurau: <https://education.govt.nz/school/managing-and-supporting-students/student-behaviour-help-and-guidance/stand-downs-suspensions-exclusions-and-expulsions-guidelines/appendices/appendix-2-education-rules-1999/>

Tei roto i teia au 'akau'e'anga, te au 'akakitekite'anga takataka meitaki, no runga i te 'akano'o'ia'anga ki te kainga, e te au 'akano'o'ia'anga ki te kainga no teta'i tuātau poto.

Ea'a te mea ka anoano'ia au kia kite, no runga i te 'uipā'anga'anga a te board?

Kia rave'ia te 'uipā'anga no runga i te 'akano'o'ia'anga ki te kainga no teta'i tuātau poto, i roto i teta'i 'itu rā 'āpi'i, mei te rā i 'akano'o'ia ei ki te kainga no teta'i tuātau poto (me kore ra, i roto i teta'i ta'inga'uru rā, mei kua 'akano'o'ia ki te kainga no teta'i tuātau poto i roto i teta'i 'itu rā 'āpi'i, i te 'openga o te tu'anga 'āpi'i (term) (**Section 81(5) o te Education and Training Act 2020**). Ka 'akakite atu te pu'āpi'i ma'ata na roto i teta'i tātā'anga, i te ora, e te ngā'i no te 'uipā'anga. Ka tuku atu te pu'āpi'i ma'ata, i te au pēpa e āru mai nei, i mua ake i te 48 ora o te 'uipā'anga:

- » Te au 'akateretere'anga no te au 'uipā'anga te ka rave'ia no runga i te 'iki'anga, no runga i te au 'akano'o'ia'anga ki te kainga no teta'i tuātau poto.¹
- » Teta'i kapi o te ripōti a te pu'āpi'i ma'ata ki te board, no runga i te 'akano'o'ia'anga ki te kainga no teta'i tuātau poto.

- » Te au kapi o teta'i ua atu mea no runga i te 'akano'o'ia'anga ki te kainga, no teta'i tuātau poto, te ka 'ora'ia ki roto i te 'uipā'anga.
- » Te au rāvenga no te 'akano'o'ia'anga ki te kainga no teta'i tuātau poto, te ka 'ōronga'ia ki te board (**Section 81(1) o te Education and Training Act 2020**) e te au 'irinaki'anga no runga i te ka rave'ia no teia au 'iki'anga.

Ka 'akatika'ia koe, e ta'au tamaiti, e to'ou au turu, i te 'aere ki te 'uipā'anga, e ka 'akatika'ia teta'i ua atu 'ia kotou, i te tuatua i roto i te 'uipā'anga. E tau kia parāni koe i ta'au ka tuatua i mua atu (**Section 85 o te Education and Training Act 2020**).

Ka 'akape'ea au i te 'aere'anga ki te 'uipā'anga no runga i te 'akano'o'ia'anga ki te kainga, no teta'i tuātau poto?

I te ma'ata'anga o te taime, e rave'ia ana te au 'uipā'anga ki raro ake i te turanga mata ki te mata, māri ra, me kare e rauka iā koe i te 'ārāvei mata ki te mata, ka rauka iā koe i te pati atu ki te board of trustees, no teta'i 'uipā'anga na runga i te terepōni, me kore ra, i te skype. Kia tuku atu koe i teia pati'anga, na roto i te tātā'anga, i te tuātau tikāi i kīte ei koe i te manamanatā no runga i te 'akano'o'ia'anga ki te kainga, no teta'i tuātau poto- ka tau 'ua te mēre uira, me kore ra, te karere patapata, no teia.

Ka pāto'i mai pa'a te board i ta'au pati'anga me tāvarevare roa (mei te rā o te 'uipā'anga no runga i te 'akano'o'ia'anga ki te kainga no teta'i tuātau poto) me kore ra, me kare a te 'āpi'i turanga 'ātuitui roro uira no te 'uipā'anga na runga i te 'ātuitui roro uira.

Ea'a te ka tupu i roto i te 'uipā'anga?

Ka 'āriki te board i te ripōti a te pu'āpi'i ma'ata. Ka pati'ia atu koe i reira, no teta'i 'akakitekite'anga te 'irinaki'ia koe, kia tāmanako te board no runga i ta ratou 'iki'anga. Ka tau katoa rāi ta'au tamaiti, e teta'i 'ua atu aronga turu, tei āru iā koe, i te 'ōronga 'akakitekite'anga ki te board. Me ka tika, e 'inangaro ana te ma'ata'anga o te au board, i te 'ārāvei i te māpu tamariki, i te 'akarongo atu i ta ratou i kīte.

I muri ake i te 'ōronga'anga, e te 'uri'uri'anga manako pouroa,² ka 'akaruke te katoatoa kare i roto i te board, i te 'uipā'anga (pērā katoa, te pu'āpi'i ma'ata),³ tei te board 'ua te tika. Ka 'iki i reira te board, no runga i te ka tupu, no runga i te 'akano'o'ia'anga ki te kainga no teta'i tuātau poto.⁴

Kia rave'ia te 'iki'anga ki raro ake i te turanga tau, ma te kore o te rāvenga pīpirī, me kore ra, te rāvenga 'ākavā-kore. Ko te 'āite'anga i teia i reira, kia rave'ia te 'uipā'anga ki raro ake i te turanga:

- » ka rongo'ia nga tua e rua
- » e manako tu'era 'ua to nga pupu, kare i 'iki takere
- » kare nga pupu e āru i teta'i 'akau'e'anga pakari, me kore ra, papa-ture pakari
- » ka tāmanako 'ua rāi te board, no runga i te au mea tau
- » ka 'akatika te board i te 'iki'anga tau, tei tango'ia ki runga i te au mea tikāi tei tupu
- » kia āru'ia te au 'irinaki'anga tau.

¹ Me kore koe e 'aere ki te 'uipā'anga, ka rave'ia rāi.

² Me 'ōronga'ia teta'i 'akakitekite'anga 'ōu, no runga i ta'au tamaiti i te tuātau o te 'uipā'anga, ka rauka iā koe i te pati i te board, kia tāpū i te 'uipā'anga, kia rauka iā koe i reira, i te tāmanako no runga i teia 'akakitekite'anga 'ōu.

³ E mēma te pu'āpi'i ma'ata no te board, māri ra, kare 'aia e tāmanako'ia ana e, e mēma no te board, i roto i te tuātau 'iki'anga a te board, no runga i te ka rave'ia.

⁴ Noātu e ka 'akakite atu te board i ta ratou 'iki'anga i roto i te 'uipā'anga, ka 'akakite katoa atu ratou kiā koe, na roto i te tātā'anga no runga i te 'iki'ia, e te au tumu no te 'iki'anga.

Ka 'akatika'ia rāi tāku tamaiti i te 'oki ki te 'āpi'i, i muri ake i te 'uipā'anga?

Me kiriti pērā 'ua 'ia te 'akano'o'ia'anga ki te kainga no teta'i tuātau poto, **ĀE**.

Me kiriti'ia te 'akano'o'ia'anga ki te kainga no teta'i tuātau poto, i raro ake i te au turanga tau **ĀE**.

Me 'akaroa'ia atu te 'akano'o'ia'anga ki te kainga no teta'i tuātau poto, ki raro ake i te au turanga tau, e no teta'i tuātau tau, **KA 'OKI TE TAUIRA KI TE 'ĀPI'I, ME RAVE'IA TETA'I O NGA TURANGA, ME KORE RA, KUA POU TE TUĀTAU 'AKANO'O'IA'ANGA KI TE KAINGA NO TETA'I TUĀTAU POTO (KO TE MEA MUA 'UA TEI OTI)**.

Me 'akaātea'ia ta'aum tamaiti mei te 'āpi'i, no teta'i tuātau poto, me kore ra, me 'akaātea tinamou'ia, me kore ra, me 'akata'a'ia, **KARE**.

Te 'aka'oki'anga i ta'aum tamaiti ki te 'āpi'i. E parāni ta te mānganui'anga o te au 'āpi'i, no te 'aka'oki'anga i ta'aum tamaiti ki roto i teta'i rāve nga 'āpi'i tei mātau'ia. Ka rauka ia koe i te tauturu na roto i te:

- » 'anga'anga'anga ta'okota'i ki roto i te 'āpi'i
- » 'akatika'anga ki teta'i parāni tu'atu'a'ia
- » 'ākara'anga meitaki, me te 'anga'anga ra te parāni
- » komakoma'anga ua atu rāi, ki te 'āpi'i.

Te 'akaātea'ia'anga mei te 'āpi'i no teta'i tuātau poto, me kore ra, te 'akaātea tinamou'ia'anga, e te 'akata'a'ia'anga: Te au ui'anga ui putuputu'ia

Ka 'akape'ea me akaātea'ia tāku tamaiti mei te 'āpi'i no teta'i tuātau poto, me kore ra, me 'akaātea tinamou'ia (te au tauira tei raro ake i te 16 mata'iti)?

- » Kare ta'aum tamaiti e 'akatika'ia i te 'aere ki te 'āpi'i tei 'akaātea'ia no teta'i tuātau poto, me kore ra, tei 'akaātea tinamou'ia, 'aia.
- » Kia timata pakari te pu'āpi'i ma'ata i te te'ate'amamao i teta'i 'āpi'i kē atu, no ta'aum tamaiti, i roto i te 10 rā 'āpi'i (**Section 81(7) o te Education and Training Act 2020**).
- » Kia 'akakite te pu'āpi'i ma'ata, ki te Māraurau o te Pae 'Āpi'i, me kare ta'aum tamaiti i rētita'ia ki roto i teta'i 'āpi'i kē atu, i muri ake i te 10 rā 'āpi'i.
- » Me kare e rauka i te pu'āpi'i ma'ata i te te'ate'amamao i teta'i 'āpi'i kē atu no ta'aum tamaiti, ka tauturu te Māraurau i te kimi i teta'i atu 'āpi'i, no ta'aum tamaiti (**Section 82(1-4) o te Education and Training Act 2020**). Kia matakite ra, i te mea e, ka roa pa'a teia rāvenga.
- » Me kare, kia timata rāi koe i te rētita i ta'aum tamaiti ki roto i teta'i atu 'āpi'i. Me kua 'akaātea'ia ta'aum tamaiti mei te 'āpi'i no teta'i tuātau poto, me kore ra, kua 'akaātea tinamou'ia, ka pāto'i mai pa'a te au boards o te au 'āpi'i kavamani, i te rētita iāia (**Section 87(2) o te Education and Training Act 2020**). (Ka rauka katoa i te Māraurau i te 'akaue i teta'i atu 'āpi'i kavamani, kia rētita i teta'i tauira tei akaātea'ia mei te 'āpi'i no teta'i tuātau poto, me kore ra, kua 'akaātea tinamou'ia.)

Ka 'akape'ea me 'akaroa'ia atu te 'akano'o'ia'anga ki te kainga no teta'i tuātau poto?

Kare ta'aum tamaiti e 'akatika'ia i te 'aere ki te 'āpi'i i te tuātau 'akano'o'ia'anga ki te kainga, no teta'i tuātau poto, kia pati roa koe ki te pu'āpi'i ma'ata, e te tāmanako ra te pu'āpi'i ma'ata e, e pati'anga tau ta'aum (**Section 80(3) o te Education and Training Act 2020**).

Ka anoano'ia ta'aum tamaiti kia rave i te au turanga tei 'akamanā'ia e te board (ei tauturu i ta'aum tamaiti i te 'oki'anga ki te 'āpi'i). Ka 'ōronga te 'āpi'i, i teta'i porokarāmu 'āpi'i tau no ta'aum tamaiti (**Section 84(2) o te Education and Training Act 2020**). Me tere atu te tuātau 'akano'o'ia'anga ki te kainga, no teta'i tuātau poto, i te 'āepetoma, ka 'ākara meitaki 'ia te pu'apinga i te 'āpi'i o ta'aum tamaiti, e te pu'āpi'i ma'ata, e ka ripōti'ia kie au 'uipa'anga a te board tei mātau'ia. Ka tū koe i te kapi tātakita'i o te ripōti, a te pu'āpi'i ma'ata.

Me pati atu te board i ta'aum tamaiti kia rave i te au mea ki raro ake i te au turanga tau, e kare ta'aum tamaiti i rave i teia au turanga, ka pati i reira te pu'āpi'i ma'ata i te board, kia 'uipā'anga 'āka'ōu (**Section 81(3) o te Education and Training Act 2020**). Ka āru teia 'uipā'anga tāmanako'anga 'āka'ōu, i te au 'akateretere'anga o te 'uipā'anga mua.

Ka 'akape'ea me akata'a'ia tāku tamaiti mei te 'āpi'i (te au tauira e 16 mata'iti, e tere atu)?

- » Kare ta'aum tamaiti e 'akatika'ia i te 'aere ki te 'āpi'i tei 'akata'a'ia mai 'iāia.
- » Kare te pu'āpi'i ma'ata e anoano'ia kia kimi i teta'i atu 'āpi'i no ta'aum tamaiti, māri ra, ka 'akakite atu 'aia ki te Māraurau o te Pae 'Āpi'i, me te 'inangaro ra rāi ta'aum tamaiti i te 'aere ki te 'āpi'i.
- » Me 'akata'a'ia ta'aum tamaiti mei te 'āpi'i, ka pāto'i mai pa'a te au boards o te au 'āpi'i kavamani, i te rētita i ta'aum tamaiti (**Section 87(2) o te Education and Training Act 2020**). Inārā, ka tauturu pa'a te Māraurau iā koe, i te kimi'anga i teta'i atu 'āpi'i, no ta'aum tamaiti. Ka rauka katoa i te Māraurau, i te 'akaue i teta'i atu 'āpi'i kavamani, kia rētita i teta'i tauira tei 'akata'a'ia.
- » Me kare, kia timata rāi koe i te rētita i ta'aum tamaiti ki roto i teta'i atu 'āpi'i. Kare te au 'āpi'i, e anoano'ia kia 'āriki i teta'i tauira, tei 'akata'a'ia mei teta'i atu 'āpi'i.

Ea'a te tumu o te ture, no runga i te au 'akano'o'ia'anga ki te kainga mei te 'āpi'i, te 'akano'o'ia'anga ki te kainga mei te 'āpi'i no teta'i tuātau poto, e te 'akano'o'ia'anga ki te kainga mei te 'āpi'i no teta'i tuātau tinamou, e te 'akaātea'ia'anga mei te 'āpi'i, no teta'i tuātau poto, me kore ra, no teta'i tuātau tinamou?

Ko te:

- » 'akapāpu, kia tau te au 'akavā'anga tātakita'i, ki raro ake i te au 'irinaki'anga tau
- » 'ōronga i te au tū ūtunga, no te au manamanatā tūkētūkē
- » 'akatopa'anga mai i te tāmanamanatā'anga i te 'aere'anga 'āpi'i a teta'i tauira
- » te 'aka'aere i te 'oki'anga o te tauira ki te 'āpi'i, me ka tau te reira, te tumu o te ture.

Ka 'aere koe ki 'ea, me te 'inangaro arataki ra koe?

Student Rights Service

This service is run by Wellington Community Law Centre (wclc)

PO Box 24005, Wellington 6142

Terepōni: 04 499 2928

Mēre uira: info@wclc.org.nz

Kupenga uira: www.wclc.org.nz/our-services/the-student-rights-service/

Address:

Level 2, 15 Dixon St
Wellington

Te Awa Kairangi
Level 2, 59 Queens Drive
Hutt Valley

YouthLaw Aotearoa (na roto i te basileia)

Terepōni: 0800 884 529

Mēre uira: nzyouthlaw@gmail.com

Kupenga uira: www.youthlaw.co.nz

Komitiona no te Tamariki (Commissioner for Children)

PO Box 5610, Wellington 6145

Tel: 0800 2244 53

Mēre uira: advice@occ.org.nz

Kupenga uira: www.occ.org.nz

Community Law Centres

Kupenga uira: www.communitylaw.org.nz

Citizens Advice Bureau

Terepōni: 0800 367 222

Kupenga uira: www.cab.org.nz

Tāmanako katoa i te aronga tei mātau meitaki i ta'au tamaiti, mei teta'i coach, tauturu pu'āpi'i, me kore ra, guidance counsellor.

***Akamatakite'anga:** e meitaki ake pa'a me kare koe e pati atu i teta'i pu'āpi'i o te 'āpi'i, me kore ra, ki te board of trustees o te 'āpi'i, i te mea e, kare pa'a ratou e 'akatika'ia kia tuatua no ta'au tamaiti.*

TE MĀRAURAU O TE PAE 'ĀPI'

www.education.govt.nz

Tai Tokerau	Terepōni: 09 436 8900	Mēre uira: enquiries.whangarei@education.govt.nz
Tāmaki Makaurau	Terepōni: 09 632 9400	Mēre uira: enquiries.auckland@education.govt.nz
Waikato	Terepōni: 07 850 8880	Mēre uira: enquiries.hamilton@education.govt.nz
Te Moana a Toi/Waiariki	Terepōni: 07 349 7399	Mēre uira: enquiries.BoP-Waiariki@education.govt.nz
Te Matau a Māui/Tairāwhiti	Terepōni: 06 833 6730	Mēre uira: enquiries.napier@education.govt.nz
Taranaki, Whanganui, Manawatu	Terepōni: 06 349 6300	Mēre uira: enquiries.wanganui@education.govt.nz
Te Whanganui-a-Tara	Terepōni: 04 463 8699	Mēre uira: enquiries.lowerhutt@education.govt.nz
Whakatū, Te Tau Ihu o te Waka-a-Māui, Te Tai Poutini	Terepōni: 03 546 3470	Mēre uira: enquiries.nelson@education.govt.nz
Waitaha	Terepōni: 03 378 7300	Mēre uira: enquiries.christchurch@education.govt.nz
Ōtākou/Murihiku	Terepōni: 03 471 5200	Mēre uira: enquiries.dunedin@education.govt.nz

'Ārāvei katoa atu:

Human Rights Commission

Terepōni 'akakitekite: 0800 496 877

Mēre uira: infoline@hrc.co.nz

Karere Patapata: 0210 236 4253

Kupenga uira: www.hrc.co.nz

Te 'ōpati o te Ombudsman

PO Box 10152, Wellington 6143

New Zealand-wide answer phone

Terepōni: 0800 802 602

Te au 'aka'apa'āngā

Mēre uira: info@ombudsmen.parliament.nz

Kupenga uira: www.ombudsmen.parliament.nz